

ΜΗΔΕΙΑ

Η δύναμη του μύθου
της παιδοκτόνου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. Η ομάδα μας
3. Τα πρόσωπα του έργου
  - α. Η Μήδεια
  - β. Ο Ιάσων
  - γ. Τα παιδιά της Μήδειας και του Ιάσονα
  - δ. Η Γλαύκη
  - ε. Ο Κρέων
4. Η «Μήδεια» του Ευριπίδη
5. Η οπτική της Μήδειας
6. Ο ρόλος της γυναίκας
7. Η οπτική του Ιάσονα
8. Ο άντρας της εποχής
9. Η οπτική των εμφανών θυμάτων
  - α. Τα παιδιά
  - β. Η Γλαύκη
  - γ. Ο Κρέων
10. Ο ρόλος των παιδιών
11. Σοφοκλή «Τραχίνιαι»
12. Τα «τρίτα» πρόσωπα
13. Τα κίνητρα του φόνου στους δύο μύθους
14. Το μαγικό φίλτρο
15. Η Μήδεια και η Δηιάνειρα
16. Ευριπίδη «Ηρακλής Μαινόμενος»
17. Ο μεξικάνικος μύθος της Llorona
18. Ερωτηματολόγιο
19. Αποτελέσματα
20. Τελικά συμπεράσματα
21. Πηγές - βιβλιογραφία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(περιεχόμενο, στοχοθεσία, μεθοδολογία, εργαλεία – πηγές)

Κατά τη διάρκεια του Α΄ Τετραμήνου του σχολικού έτους 2014 -2015 μελετήσαμε τη «Μήδεια» του Ευριπίδη παράλληλα με άλλες ιστορίες από τη μυθολογία ή τη λογοτεχνία, όπου εμφανίζεται η παιδοκτονία, ο φόνος ή κάποια άλλη μορφή εκδικητικού έρωτα. Φτάσαμε μέχρι το Μεξικό στην προσπάθειά μας να καταλάβουμε το νόημα αυτών των ιστοριών και το μήνυμα που μεταφέρουν, αφού είναι γνωστό ότι «ο μύθος κρύβει νουν αληθείας».

Οι ομάδες μας εργάστηκαν τόσο μέσα στη σχολική τάξη όσο και εκτός αυτής, ενώ για τη διάδοση των κειμένων και του ενισχυτικού οπτικοακουστικού υλικού δημιουργήσαμε μία ηλεκτρονική τάξη στον εκπαιδευτικό κοινωνικό χώρο του edmodo.

Για την έρευνά μας αξιοποιήσαμε τη σχολική βιβλιοθήκη, το διαδίκτυο, τον Τύπο και τα ερωτηματολόγια που καταρτίσαμε μόνοι μας, ενώ κατά την ανάγνωση του βασικού μας κειμένου, της ευριπίδειας «Μήδειας», αποτολμήσαμε ακόμα και τη δραματοποίηση των κορυφαίων στιγμών του έργου.

Χωρισμένοι σε τέσσερις τετραμελείς ομάδες αναλάβαμε να μελετήσουμε το θέμα από διαφορετικές οπτικές. Έτσι, τα μέλη της πρώτης ομάδας εξέτασαν τις ιστορίες από την οπτική γωνία της Μήδειας και των μυθοπλαστικών παράλληλών της, τα μέλη της δεύτερης από την οπτική του Ιάσονα, της τρίτης από την πλευρά των εμφανών θυμάτων και της τελευταίας ως εξωτερικοί παρατηρητές.

Η ομάδα μας

Η «Μήδεια»

Ελένη-Χριστίνα Ζουρνατζή

Γεωργία Τσολάκη

Κωνσταντίνος Λουκάς

Μεχμέτ Αρζού

Τα «θύματα»

Κωνσταντίνα Καϊμακάμη

Κάλλη Μαντραφούδη

Χρήστος Καρκατσέλης

Μαργαρίτα Δερδελάκου

Ο «Ιάσων»

Άννα Σμυλάνη

Ερμιόνη Αγγελίδου

Γιώργος Γκαγκατσάς

Ντιλμπέρ Ισμαήλ

Οι «ψυχολόγοι»

Χριστίνα Σμυλάνη

Νατάσα Αγγελίδου

Δροσούλα Δεληγκιόζη

Χατζηνέστωρος Στάθης

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Σοφία Κιόρογλου, ΠΕ02

*«Ο Ευριπίδης είναι ο πρώτος που παρουσίασε τον άνθρωπο
έρμαιο των παθών του [...], ο πρώτος που ανέβασε τον έρωτα στο
θέατρο.»*

Jacqueline de Romilly

Η Μήδεια

Στην ελληνική μυθολογία, η Μήδεια είναι κόρη του βασιλιά της Κολχίδας Αιήτη και της Ωκεανίδας Ιδυίας ή Εκάτης, κόρης του Θεού Ήλιου. Θεία της ήταν η Κίρκη, από την οποία είχε μάθει την τέχνη της μαγείας, την οποία και χρησιμοποιούσε σ' όλη τη ζωή της. Σύμφωνα με τον Ευριπίδη, η Μήδεια και ο Ιάσωνας συναντήθηκαν κατά την διάρκεια της Αργοναυτικής εκστρατείας. Η Μήδεια ερωτεύθηκε τον Ιάσωνα μόλις τον είδε, και γνωρίζοντας το πρόβλημα θέλησε να τον βοηθήσει να πάρει το χρυσόμαλλο δέρας. Η Μήδεια για να τον ακολουθήσει και να του δώσει την νίκη, όχι μόνο πρόδωσε και εγκατέλειψε τον πατέρα της, αλλά πήρε και ως όμηρο τον αδελφό της Άψυρτο, τον οποίο δεν δίστασε να σκοτώσει και να κομματιάσει για να καθυστερήσει τον πατέρα της και να μπορέσουν οι Αργοναύτες να διαφύγουν.

Ο ΙΑΣΩΝ

Ο Ιάσωνας ήταν γιος του Αίσονα και της Πολυμήδης, της θείας του Οδυσσέα. Ως μητέρα του αναφέρεται και η Αλκιμήδη και η Ροιώ. Ήταν απόγονος του θεού Αιόλου. Ο Αίσονας, νόμιμος βασιλιάς της Ιωλκού, εκδιώχθηκε από τον ετεροθαλή αδελφό του, τον Πελία, ενώ άλλη εκδοχή λέει ότι ο Αίσονας εμπιστεύθηκε στον Πελία την εξουσία ώσπου να ενηλικιωθεί ο Ιάσων. Ο μικρός Ιάσωνας ανατράφηκε στο Πήλιο από τον Κένταυρο Χείρωνα, που του δίδαξε και την Ιατρική.

Όταν έγινε 20 χρονών, ξεκίνησε το δρόμο του για την Ιωλκό. Στην πορεία συνάντησε την Ήρα, που εμφανίστηκε υπό τη μορφή μιας ασθενούς γριάς, ζητώντας του να την περάσει από τον ποταμό Άναυρο. Ο Ιάσωνας πρόθυμα πέρασε τη γριά από το ποτάμι, έχασε όμως το ένα του σανδάλι στον πάτο του ποταμού. Λίγες μέρες μετά εμφανίστηκε μονοσάνταλος μπροστά στον Πελία, ζητώντας του το θρόνο που δικαιοματικά του άνηκε. Ενώ ο συγκεντρωμένος λαός σκόπευε να θυσιάσει στο θεό Ποσειδώνα ζώα, για να τιμήσει τη δύναμή του, σάστισε και έμεινε άναυδος από την εκπληκτική ομορφιά του νεαρού, ο οποίος έμοιαζε πολύ με τον Απόλλωνα. Όμως, ο Πελιάς, τρομοκρατημένος από την

πραγματοποίηση της προφητείας ότι η ζωή του και ο θρόνος του θα κινδύνευαν από ένα μονοσάνταλο συγγενή του, δέχθηκε να του παραχωρήσει με τον όρο να μεταβεί στην Κολχίδα και να του παραδώσει το Χρυσόμαλλο Δέρας, στου οποίου τη ράχη είχε ταξιδέψει ο Φρίξος και η Ελένη, πιστεύοντας ότι ο Ιάσοντας δεν θα τα κατάφερνε και θα παρέμενε στο θρόνο. Άλλη παράδοση όμως αναφέρει ότι ο Ιάσοντας πήρε μόνος του την απόφαση να πάει να φέρει το Δέρας. Κατά τους ποιητές, η θεά Ήρα του ενέβαλε αυτή την ιδέα, με απώτερο στόχο να τιμωρήσει τον Πελία επειδή δεν την τιμούσε όπως εκείνη θα ήθελε.

Έτσι ξεκίνησε η Αργοναυτική Εκστρατεία. Φτάνοντας στην Κολχίδα ο Ιάσων παρουσιάσθηκε μπροστά στον βασιλιά Αιήτη, στον οποίο ο Φρίξος είχε δωρίσει το Χρυσόμαλλο Δέρας, και του εξήγησε τον σκοπό της αποστολής του. Ο Αιήτης υποσχέθηκε να παραδώσει το αφιερωμένο στο θεό Άρη Δέρας στον Ιάσωνα, με τον όρο να ζέψει δύο ταύρους με χάλκινα πόδια που έβγαζαν φλόγες από τα ρουθούνια τους και δεν είχαν ζευτεί ποτέ πριν, να οργώσει με αυτούς ένα χωράφι και να το σπείρει με τα δόντια ενός δράκου.

Η Μήδεια, κόρη του Αιήτη και ξακουστή μάγισσα ερωτεύτηκε αμέσως τον Ιάσωνα και δε δίστασε να χρησιμοποιήσει τις μαγικές της δυνάμεις, προκειμένου να τον κερδίσει, αφού τον έβαλε να της υποσχεθεί ότι θα την πάρει μαζί του στην Ελλάδα. Του έδωσε ένα υγρό, με το οποίο άλειψε το σώμα του αλλά και την ασπίδα του. Από τη στιγμή εκείνη δεν μπορούσε να τον βλάψει ούτε όπλο, ούτε η φωτιά. Μόνο που η ισχύς του μαγικού υγρού έπαυε μετά από 24 ώρες. Η Μήδεια αποκάλυψε επίσης στον Ιάσωνα ότι, καθώς θα έσπερνε τα δόντια του δράκου, θα φύτρωναν αυθωρεί οπλισμένοι πολεμιστές, που θα επεδίωκαν να τον σκοτώσουν. Ο Ιάσοντας μπόρεσε έτσι να ζέψει τους ταύρους χωρίς να καεί από τις φλόγες τους, και έριξε μια πέτρα ανάμεσα στους πολεμιστές που «έσπειρε», όπως τον είχε επίσης συμβουλέψει η Μήδεια, οπότε αυτοί νόμισαν ότι κάποιος από τους ίδιους την έριξε και αλληλοσκοτώθηκαν μεταξύ τους.

Αφού ολοκληρώθηκαν με επιτυχία οι δύο άθλοι, ο Αιήτης αθέτησε την υπόσχεσή του. Προσπάθησε μάλιστα να κάψει το πλοίο και να εξοντώσει τους Αργοναύτες. Δεν απέμενε παρά να κατορθώσει να πάρει ο Ιάσοντας το Δέρας μόνος του. Αλλά το φύλαγε ένας δράκος που δεν κοιμόταν ποτέ. Και πάλι η Μήδεια με τα μάγια της αποκοίμισε το τέρας, οπότε ο Ιάσοντας πλησίασε, ξεκρέμασε το Χρυσόμαλλο Δέρας από το δέντρο όπου ήταν

κρεμασμένο και το πήρε μαζί του. Ο Αιήτης ήταν τόσο σίγουρος για τον δράκοντα αυτό, ώστε δεν έδειξε την απαιτούμενη προσοχή. Οι Αργοναύτες λοιπόν κατάφεραν να αποπλεύσουν μαζί με το Δέρας αλλά και τη Μήδεια για την Ιωλκό.

Ο Ιάσοντας παρέδωσε στον Πελία το Χρυσόμαλλο Δέρας. Από το σημείο αυτό σώζονται διάφορες παραδόσεις και εκδοχές. Σύμφωνα με μία, ο Ιάσοντας πήρε τη βασιλεία, αλλά σύμφωνα με άλλη ήταν τόσο εξαντλημένος, ώστε απλώς έζησε ήσυχα στην πόλη του και απέκτησαν με τη Μήδεια ένα γιο, τον Μήδειο. Μετά από λίγο καιρό όμως θέλησε να εκδικηθεί τον θείο του τον Πελία για όσα αυτός είχε κάνει στον πατέρα του (τον είχε σκοτώσει αναγκάζοντάς τον να πιει αίμα ταύρου). Τότε η Μήδεια, αναλαμβάνοντας να ικανοποιήσει την εκδικητική μανία του Ιάσωνα συνέλαβε ως μάγισσα το εξής σχέδιο: μπροστά στις κόρες του Πελία έσφαξε ένα κριάρι και αφού το έκοψε κομμάτια το μετέβαλε ύστερα με μάγια σε ζωντανό αρνάκι, δείχνοντας έτσι ότι μπορεί να επαναφερθεί με τον ίδιο τρόπο σε νεανική ηλικία κάθε γεροντικός οργανισμός, ακόμα και άνθρωπος. Οι χαζές θυγατέρες τότε κατέσφαξαν τον γέροντα Πελία προσδοκώντας τη μετατροπή του σε νέο, αλλά ο Πελίας δεν ξαναγύρισε πια στη ζωή. Μετά από αυτά ο γιος του Πελία, ο Άκαστος, έδρασε αμέσως, διαδεχόμενος τον Πελία στον θρόνο της Ιωλκού, και έδιωξε από την πόλη τη Μήδεια με τον Ιάσωνα. Το ζευγάρι βρήκε καταφύγιο στην Κόρινθο.

Στην Κόρινθο ο Ιάσοντας και η Μήδεια έζησαν ήσυχα για δέκα τουλάχιστον χρόνια. Έπειτα όμως, ο Ιάσοντας εγκατέλειψε τη Μήδεια για χάρη της Γλαύκης και του θρόνου που θα δικαιούνταν μέσα από το γάμο με μια βασιλοπούλα. Η εκδικητική μανία της Μήδειας δεν είχε τέλος. Αφού έστειλε φονικά γαμήλια δώρα στη Γλαύκη, εξοντώνοντας έτσι την ίδια αλλά και τον Κρέοντα που έσπευσε να τη σώσει, προχώρησε στο τραγικότερο μέρος του δολοφονικού της πάθους. Σκότωσε τα δύο παιδιά της, στερώντας από τον Ιάσωνα ακόμα και την ευκαιρία να τα αποχαιρετήσει. Ο Ιάσοντας την αντιμετώπισε οργισμένος, οπότε η Μήδεια ανέβηκε ψηλά στους αιθέρες πάνω σε ένα μαγικό άρμα που της έστειλε ο θεός Ήλιος και εξαφανίστηκε από προσώπου γης.

Ο Ιάσοντας μετά από αυτά θέλησε να ξεχάσει την Κόρινθο και ξανασκέφτηκε την Ιωλκό, όπου ακόμα βασίλευε ο γιος του σφετεριστή, ο Άκαστος. Κατά μία εκδοχή, με τη βοήθεια του Πηλέα, που είχε προηγουμένα με τον Άκαστο και τη σύζυγό του, και των Διοσκούρων, ο Ιάσοντας κυρίευσε την Ιωλκό. Τότε ο Πηλέας

σκότωσε τον Άκαστο και τη γυναίκα του Αστυδάμεια. Ο Ιάσοντας αναφέρεται επίσης ότι έλαβε μέρος και στο κυνήγι του Καλυδωνίου Κάπρου.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΜΗΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΑΣΟΝΑ

Η Μήδεια με τον Ιάσωνα κατέφυγαν στην Κόρινθο όπου έζησαν δέκα χρόνια μαζί και σύμφωνα με τον Διόδωρο απέκτησαν παιδιά, δύο ή τρία, οι δυο πρώτοι δίδυμοι, ο Θεσσαλός και ο Αλκιμένης, και ο τρίτος, πολύ μικρότερος απ' αυτούς, ο Τίσανδρος. Αντίθετα, σύμφωνα με τον Ευριπίδη, τα δύο παιδιά τους ονομάζονταν Φέριπτας και Μέρμερος.

Ο Ευριπίδης παρουσιάζει επίσης τη Μήδεια παιδοκτόνο, ενώ παλαιότεροι συγγραφείς είχαν μεταφέρει είτε ότι τα σκότωσε άθελά της στην προσπάθειά της να τα κάνει αθάνατα είτε –και αυτό μάλλον πίστευαν οι Αθηναίοι θεατές της τραγωδίας- ότι τα σκότωσαν οι Κορίνθιοι, για να εκδικηθούν για το θάνατο του βασιλιά τους, Κρέοντα.

Η ΓΛΑΥΚΗ

Η Γλαύκη ήταν κόρη του Κρέοντα, βασιλιά της Κορίνθου, όπου ζήτησαν καταφύγιο ο Ιάσοντας και η Μήδεια. Με την πάροδο του χρόνου (10 χρόνια) όμως, ο Ιάσοντας άρχισε να βαριέται τη Μήδεια και άρχισε να βλέπει την όμορφη και πολύ νεότερη Γλαύκη, ή αλλιώς και Κρέουσα. Τελικώς τη μνηστεύθηκε. Η Μήδεια τότε, αφού προσπάθησε μάταια να πείσει τον Ιάσωνα να της μείνει πιστός, θυμίζοντας του τους όρκους πίστεως που της είχε δώσει και επικαλούμενη ως μάρτυρες τους ίδιους τους θεούς, εκδηλώθηκε ξανά ως μάγισσα: Απέστειλε γαμήλιο δώρο στην Κρέουσα ένα νυφικό χιτώνα που μόλις τον φόρεσε πήρε φωτιά και την έκαψε ζωντανή. Το ίδιο έπαθε και ο πατέρας της, ο Κρέων, προσπαθώντας να τη βοηθήσει. Λέγεται, επίσης, πως για να

γλιτώσει από τον καιόμενο χιτώνα έπεσε σε μία πηγή όπου πνίγηκε.

Η πηγή αυτή πήρε το όνομά της και είναι ένας πέτρινος όγκος που βρίσκεται βόρεια του μουσείου και δυτικά του ναού της Ακραιάς Ήρας. Είχε στολιστεί μέσα στο βράχο με τέσσερις δεξαμενές και με τρεις λεκάνες στο μπροστινό μέρος και μία στα δυτικά. Η πρόσοψη είχε μία αψίδα με κολώνες που βάσταγαν την πέτρινη στέγη. Το νερό που είχε η πηγή ερχόταν με σωληνώσεις από μια πηγή η οποία βρίσκεται στη ρίζα του Ακροκόρινθου.

Ο ΚΡΕΩΝ

Ο Κρέοντας ήταν γιος του Μενοικέα και αδελφός της Ιοκάστης. Επίσης ήταν αδελφός της Ιππονόμης, συζύγου του Αλκαίου.

Μετά την δολοφονία του βασιλιά της Θήβας Λαίου, ο Κρέων ως αδελφός της χήρας βασίλισσας Ιοκάστης, ανέλαβε προσωρινά τα καθήκοντα του θρόνου.

Τότε εμφανίστηκε η Σφίγγα, που με το περίφημο αίνιγμά της ταλάνιζε την πόλη. Ο Κρέοντας, για να εξαλείψει αυτόν τον κίνδυνο, βγάζει διάταγμα και ανακηρύσσει πως όποιος σκοτώσει τη Σφίγγα θα αποκτήσει ως αντάλλαγμα το θρόνο της Θήβας και θα πάρει για γυναίκα του την Ιοκάστη. Έτσι όταν ο Οιδίποδας λύνει το αίνιγμα και σκοτώνει τη Σφίγγα, ο Κρέοντας του παραδίδει τη Θήβα και την Ιοκάστη.

Όταν έπεσε λοιμός στη Θήβα, ο Οιδίποδας έστειλε εμπιστευτικά τον Κρέοντα στο Μαντείο των Δελφών για να μάθει τα αίτια του λοιμού και τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε αυτός να αντιμετωπιστεί. Όταν έμαθε ότι αιτία ήταν ο ανόσιος γάμος που είχε συνάψει εν αγνοία του με την ίδια του τη μητέρα, ο μεν Οιδίποδας αυτοτυφλώθηκε η δε Ιοκάστη, σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή, αυτοκτόνησε αμέσως.

Ο Κρέοντας επανεμφανίζεται στο προσκήνιο με τη διαμάχη των δύο διδύμων διαδόχων του βασιλιά Οιδίποδα, δηλαδή του Ετεοκλή και του Πολυνείκη. Η αδελφοκτόνα διαμάχη για την ηγεσία της πόλης οδήγησε στον περίφημο πόλεμο των "Επτά επί Θήβας". Στη διάρκεια αυτού του πολέμου, αυτοκτονεί ο

Μενοικέας, γιος του Κρέοντα, επειδή ένας χρησμός ορίζει ότι ο θάνατός του θα σώσει την πόλη.

Η λήξη του πολέμου αναγορεύει βασιλιά των Θηβών τον Κρέοντα, ως μοναδικό συγγενή του βασιλικού οίκου. Η πρώτη κίνησή του είναι να ενταφιάσει τον Ετεοκλή και να απαγορεύσει την ταφή του νεκρού Πολυνείκη, με την αιτιολογία ότι ενήργησε ως πολέμιος της πόλης. Η ανυπακοή της Αντιγόνης, που θέλει να θάψει τον αδελφό της, τον οδηγεί να της επιβάλλει αυστηρές κυρώσεις. Διατάζει τον εγκλεισμό της σε σπηλιά, χωρίς τροφή και νερό, μέχρι να πεθάνει. Η παρουσία και τα παρακάλια του γιου του Αίμονα, αρραβωνιαστικού της Αντιγόνης, δεν τον μαλακώνουν. Η Αντιγόνη αυτοκτονεί. Το παράδειγμά της ακολουθεί και ο Αίμονας. Όμως η τραγωδία δεν σταματά εδώ : η μητέρα του Αίμονα και γυναίκα του Κρέοντα, η Ευρυδίκη, μαθαίνοντας τον άδικο χαμό του γιου της, αυτοκτονεί κι εκείνη.

Από την παράσταση «Μήδεια» του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Η «Μήδεια» του Ευριπίδη

Η Μήδεια μπαίνει στη σκηνή, μονολογεί για τη δυστυχία της και θρηνεί για τα πάθημά της. Νιώθει θλίψη και λυπάται τον εαυτό της. Μιλάει με την παραμάννα, η οποία προσπαθεί με τα επιχειρήματά της, να την αγγίξει ψυχολογικά και ηθικά ώστε να μην σκοτώσει τα παιδιά της. Μπαίνουν μέσα δεκαπέντε γυναίκες από την Κόρινθο, και προσπαθούν να την ανεβάσουν ψυχολογικά, ώστε να ξεπεράσει τα βάσανά της. Η Μήδεια σκέφτεται να βάλει ένα τέλος στη ζωή της, ώσπου τη σταματάει ο Χορός, ενθαρρύνοντάς την να βρει έναν καινούριο σύντροφο και να μην λιώνει στο κλάμα για τον άνδρα της, γιατί θα την δικαιώσει ο Δίας. Η ηρώιδα απευθύνεται στο Δία και μετά στη Θέμιδα, καταριέται τη μοίρα του άνδρα της και της ερωμένης του και λησμονεί το σπίτι της. Μετανιώνει που φόνευσε τον αδερφό της. Λίγο πριν μπει στο σπίτι, κλείνει ο Χορός επαναλαμβάνοντας τα βάσανα της.

Μπαίνοντας στο σπίτι με το πρόσωπο κλαμένο και αγριεμένο και απευθύνεται στο Χορό λέγοντας ότι δεν υπάρχει δικαιοσύνη και ισότητα ανάμεσα στο ανδρικό και γυναικείο φύλο. Η Μήδεια φοβάται ότι θα μείνει μόνη της και αρχίζει να σκέφτεται την εκδίκηση για τον άνδρα της. Ο Κρέοντας την εξορίζει, διότι φοβάται μην πάθει τίποτα το παιδί του από το τεράστιο μίσος της Μήδειας προς τον άνδρα της. Εκείνη προσπαθεί να του αλλάξει γνώμη αλλά μάταια. Παρ' όλα αυτά ο Κρέοντας εκπληρώνει την επιθυμία της να της δώσει ακόμα αυτή τη μέρα, αλλά με τον όρο να φύγει πριν ανατείλει ο ήλιος, αλλιώς θα την σκότωνε. Έτσι κλείνει τα λόγια του ο Κρέοντας και φεύγει.

Η Μήδεια μέσα στη δυστυχία της βρίσκει το φοβερό τρόπο να πάρει την εκδίκησή της. Ο Ιάσοντας προσπαθεί να αντιστρέψει την ψυχολογία της, αλλά δεν τα καταφέρνει. Η γυναίκα τον διώχνει χρησιμοποιώντας αισχρά λόγια, τον καταριέται για όλα τα κακά και του υπενθυμίζει όλα όσα έχει κάνει αυτή γι' αυτόν. Ο Αιγαίας γυρίζει από το παλιό μαντείο του Φοίβου. Βλέποντάς τον η Μήδεια τον ρωτάει πράγματα για το μέλλον της και του διηγείται όλα όσα έχουν συμβεί. Πέφτοντας στα πόδια του, τον παρακαλεί να τη δεχτεί στη χώρα του και να της δώσει σπίτι. Ο Αιγαίας την σηκώνει επάνω και της προτείνει να τον παντρευτεί. Η Μήδεια δέχεται με τον όρο να μην την πληγώσει και αυτός.

Στη συνέχεια ζητά συγχώρηση από τον Ιάσονα για τον θυμό της και φωνάζει τα παιδιά της να βγουν από το σπίτι. Η βάρβαρη γυναίκα καταφέρνει να ξεγελάσει τον Ιάσονα στέλνοντάς με τα παιδιά ως δώρο γάμου στη Γλαύκη ένα πέπλο και ένα στεφάνι. Εκείνα φεύγουν με τον πατέρα τους και τον παιδαγωγό, για να δώσουν τα δώρα στη νύφη. Η Μήδεια επιθυμεί να μείνουν τα παιδιά στο παλάτι. Όμως ο παιδαγωγός επιστρέφει με το δυσάρεστο μήνυμα ότι τα παιδιά δεν μπορούν να μείνουν. Τα παίρνει και τα κατηγορεί ότι διέπραξαν κάτι αισχρό. Έπειτα βγαίνει ο Μαντατοφόρος διώχνοντάς την από την χώρα, γιατί με τα φαρμάκια της σκότωσε τον Κρέοντα και την βασιλοπούλα. Της αφηγείται λεπτομερώς τον τραγικό θάνατό τους.

Μετά από αυτό το γεγονός μ' ένα πήδημα πάνω από το βράχο η Μήδεια συνεπήρε τα παιδιά της στον χαμό. Ο Ιάσοντας βλέποντας τα δύο νεκρά παιδιά του, αρχίζει να θρηνεί για το χαμό τους και λέει στη σύζυγό του ότι τώρα δεν μπορεί να ξεφύγει. Εκείνη το σκάει με το άρμα που της έδωσε ο παππούς της ο Ήλιος.

Η Μήδεια στο άρμα του Ήλιου, ενώ ο Ιάσοντας θρηνεί για τα σκοτωμένα του παιδιά,

Λουκανικός καλυκωτός κρατήρας του Ζωγράφου του Πολύχωρου, περίπου 400 π.Χ

«Εγώ, η Μήδεια»

«Είμαι η Μήδεια και προέρχομαι από τη Μ. Ασία. Βρίσκομαι εδώ στο παλάτι του Αιγέα και θα σας αφηγηθώ την ιστορία μου. Όλα άρχισαν όταν ο Ιάσοντας, ένας Έλληνας ήρωας, ήρθε στο παλάτι μου για να πάρει το χρυσόμαλλο δέρας. Με την πρώτη ματιά τον ερωτεύτηκα και για να τον ακολουθήσω πρόδωσα την ίδια μου την οικογένεια. Φτάνοντας στην πατρίδα του τον παντρεύτηκα και απέκτησα μαζί του δύο παιδιά.

Ζούσαμε ευτυχισμένοι μέχρι που ο Ιάσοντας ερωτεύτηκε μια άλλη, νεότερη γυναίκα, την Γλαύκη, και αποφάσισε να με εγκαταλείψει. Η οργή και η ανάγκη για εκδίκηση θόλωσε το μυαλό μου και οδηγήθηκα σε κάποιες αποτρόπαιες πράξεις. Έστειλα ως γαμήλια δώρα με τα παιδιά μου πέπλο και χρυσάφι ποτισμένα με δηλητήριο. Έτσι ολοκληρώθηκε το πρώτο μέρος της εκδίκησής μου σκοτώνοντας τη Γλαύκη και τον πατέρα της.

Το πιο δύσκολο κομμάτι δεν είχε έρθει ακόμα. Έπρεπε να σκοτώσω τα ίδια μου τα παιδιά, τη μόνη ένδειξη αγάπης που μου είχε απομείνει. Ο πόνος σπάραζε την καρδιά μου, αλλά η οργή και ο εγωισμός υπερτερούσαν. Ως αποτέλεσμα των πράξεών μου, η ζωή μου βρισκόταν σε κίνδυνο. Στο τέλος, συντετριμμένη και φοβισμένη όπως ήμουν, κατέφυγα με το άρμα του παππού μου, του Ήλιου, στο παλάτι του Αιγέα.»

Η γυναίκα της εποχής

Ο μύθος της Μήδειας αντικρούει την τότε αντίληψη που είχε ο κόσμος για το ρόλο της γυναίκας και γενικότερα για το πρότυπό της. Οι άνδρες θεωρούνταν κατά την αρχαιότητα ανώτεροι από τις γυναίκες. Ο άνδρας είχε τη θέση του αφέντη και η γυναίκα τη θέση του εξαρτημένου. Η γυναίκα ζούσε σαν φυλακισμένη και οι άνδρες την τοποθετούσαν πιο κάτω και από τα ζώα. Την εκμεταλλεύονταν με κάθε τρόπο. Την υποτιμούσαν, την είχαν σαν ιδιοκτησία τους και ο άνδρας ήταν ο «βασιλιάς» της. Την ήθελαν μόνο για το συμφέρον τους και για να τους κάνει απογόνους.

Αυτά συνέβαιναν κυρίως στην Αρχαία Αθήνα, καθώς σε άλλες περιοχές της Ελλάδας οι γυναίκες βρίσκονταν σε καλύτερη μοίρα. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι οι γυναίκες στη Σπάρτη. Ήταν σχεδόν ίσες με τους άνδρες, συγχρωτίζονταν ελεύθερα στο δημόσιο βίο και στους αθλητικούς αγώνες, παντρεύονταν τον άνδρα που θα αγαπούσαν και είχαν γνώμη στα πολιτικά και δημόσια πράγματα. Είναι άραγε τυχαίο ότι ήταν οι Σπαρτιάτισσες που έλεγαν στους άνδρες τους το γνωστό «*Η τάν ή επί τας;*»

Τέλος, πολλοί ποιητές και συγγραφείς δεν δίστασαν να εκφράσουν την άποψή τους πάνω σε αυτό το θέμα όπως και ο Σοφοκλής με την περίφημη Αντιγόνη στο ακόλουθο απόσπασμα:

Κρέων: *«Είσαι γυναίκα δούλος;*

(...) όσο εγώ θα ζω, γυναίκα δε

θα διαφεντεύει. (...)

Άνδρας δε θα είμαι εγώ,

αν αυτή ατιμώρητα

κλωτσάει την ισχύ μου».

(Σοφοκλής, Αντιγόνη)

«Εγώ, ο Ιάσων»

«Η ζωή μου τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει. Εδώ και επτά χρόνια ζω στην Κόρινθο με την γυναίκα μου, Μήδεια, και τα δυο μου παιδιά.»

Αυτά τα επτά χρόνια έχω γνωρίσει το άτομο το οποίο με έχει κάνει να χάσω εντελώς το ενδιαφέρον μου για τη Μήδεια. Είναι η Γλαύκη, η κόρη του Κρέοντα, του βασιλιά της Κορίνθου. Είναι πιο νέα από τη Μήδεια και πιο όμορφη. Πλούσια από βασιλική οικογένεια και μπορεί να εξασφαλίσει λαμπρό μέλλον στα πολυαγαπημένα μου τέκνα. Όμως φοβάμαι την Μήδεια και τι μπορεί να κάνει αν μάθει ότι σκοπεύω να παντρευτώ την κόρη του Κρέοντα.

Και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο πήγα να τη συναντήσω. Στην συζήτηση που είχαμε υπήρχαν εντάσεις και διαφωνίες. Προσπάθησα να την κάνω να καταλάβει ότι πλέον δεν τη χρειάζομαι και ότι είναι ανεπιθύμητη πια σε αυτό τον τόπο. Όμως ήταν ανώφελο, αφού το πείσμα, ο εγωισμός και η κακία της δεν την άφηναν να σκεφτεί και να πράξει λογικά. Έπειτα όμως, όταν με ξανακάλεσε, όχι μόνο μου ζήτησε συγγνώμη αλλά μου παρέδωσε τα παιδιά και το δώρο της για το γάμο. Ένα πέπλο για τη Γλαύκη. Καθώς επιστρέψαμε πίσω στο παλάτι, η Γλαύκη δοκίμασε το δώρο της Μήδειας και άρχισε να τρέχει πανικόβλητη μέχρι που το πέπλο άρχισε να βγάζει φωτιά και να την καίει ζωντανή. Ο Κρέοντας βλέποντας την κόρη του να υποφέρει έπεσε πάνω της θρηνώντας και κατέληξε να έχει την ίδια μοίρα με της κόρης του.

Ο πόνος και η απώλεια που αισθάνομαι είναι μεγάλη. Το μόνο πλέον που με κρατάει δυνατό είναι τα παιδιά μου. Ο θυμός μου για τη Μήδεια μεγάλωνε σιγά σιγά αλλά και η αγωνία μου για την τύχη των παιδιών μου. Ανησυχώντας για την ασφάλειά τους κατευθύνομαι για άλλη μια φορά πίσω στο σπίτι. Όμως ήρθα αντιμέτωπος με κάτι τραγικό. Μπροστά μου εμφανίστηκε η γυναίκα που κατέστρεψε τα όνειρά μου κρατώντας στα χέρια της τα νεκρά σώματα των παιδιών μου πάνω σε ένα φτερωτό άρμα προσπαθώντας να αποδράσει. Τα μάτια μου κολλημένα πάνω στα άψυχα κορμάκια τους με έκαναν να χάσω τη γη κάτω από τα πόδια μου. Με τα χέρια σηκωμένα στον ουρανό παρακαλούσα να με αφήσει να τα αγγίξω, να τα αγκαλιάσω για μια τελευταία φορά. Αντιθέτως, εκείνη με προτρέπει να συνεχίσω τη ζωή μου και

αποχωρεί με νικητήριο βλέμμα αφού πλέον έχει πάρει την εκδίκησή της.»

Από την παράσταση «Μήδεια» του Ο.Ε.Θ. Βασιλικό Θεάτρο στο Φεστιβάλ Επιδαύρου το 1955

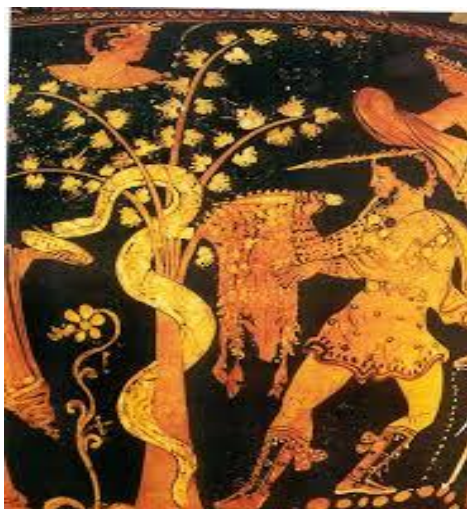
Ο άντρας της εποχής

Όταν αναφερόμαστε στην εποχή του Ιάσονα εννοούμε την αργοναυτική εκστρατεία. Ένα γεγονός της μυθολογίας με πολλές δυσκολίες και δοκιμασίες. Από εδώ βγαίνει το συμπέρασμα ότι οι άντρες εκείνης της εποχής ήταν πολύ δυνατοί και γενναίοι και έθεταν την ζωή τους σε κίνδυνο αψηφώντας τον θάνατο. Παρατηρείται όμως ότι για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων σύνηθες ήταν οι γυναίκες να έχουν τον κυρίαρχο ρόλο.

Αν πάρουμε για αντρικό πρότυπο για εκείνη την εποχή τον Ιάσονα βλέπουμε έναν άνδρα αυτάρεσκο και ωφελιμιστή. Δείχνει να γνωρίζει την ρητορική τέχνη αποφεύγοντας όμως να αναφέρεται σε σημαντικά ζητήματα. Προδίδει εύκολα την γυναίκα του, η οποία επανειλημμένα του έσωσε τη ζωή και τον βοήθησε να ολοκληρώσει τους άθλους του. Βλέπουμε έναν άνθρωπο καιροσκόπο που θεωρεί το γάμο ως κοινωνική και οικονομική σύμβαση.

Εν κατακλείδι, μέσα από την ιστορία του Ιάσονα και της αργοναυτικής εκστρατείας καταλήγει κανείς εύκολα σε ένα γενικό συμπέρασμα, που αφορά τόσο στην εξωτερική εμφάνιση όσο και στη συμπεριφορά των ανδρών εκείνης της εποχής.

Δηλαδή ότι ήταν σωματώδεις και μυϊκά ικανοί να αντεπεξέλθουν σε δυσμενείς συνθήκες. Είχαν γενναιότητα και πίστη στους θεούς, χωρίς όμως να δείχνουν ιδιαίτερη εκτίμηση στις πράξεις και τις θυσίες των γυναικών εκείνης της εποχής.

Ο Ιάσων και το Χρυσόμαλλο Δέρας

«Εμείς, τα παιδιά»

«Όταν ο πατέρας μας ο ξακουστός Ιάσονας αποφάσισε να αφήσει την μητέρα μας τη Μήδεια και να δεχτεί το γάμο του με τη Γλαύκη, την κόρη του βασιλιά της πόλης μας Κρέοντα, η μάνα μας άρχισε να κλαίει για την άσχημη τύχη της. Μάλλον είχε οργιστεί αρκετά καθώς η παραμύνα μάς έλεγε συχνά να κρυβόμαστε από αυτήν.

Φαίνεται πως λίγο αργότερα παραμέρισε τον πόνο και τον εγωισμό της, αφού φώναξε στο σπίτι τον πατέρα και του είπε πως μετάνιωσε για την αρχική απότομη αντίδρασή της. Μας είπε πως ο πατέρας δεν μας ξέχασε αλλά φροντίζει ώστε μια μέρα να είμαστε και εμείς από τα βασιλόπουλα της Κορίνθου και εκείνη καθώς νοιαζόταν για εμάς επέμενε πως θα έπρεπε να στείλουμε εμείς οι ίδιοι δώρα γάμου στη Γλαύκη, ώστε να μην διώξει εμάς ο Κρέοντας. Έτσι μαζί με τον πατέρα και τον παιδαγωγό πήγαμε στο παλάτι και χαρίσαμε στη νύφη το πέπλο και το στέμμα που μας έδωσε η μητέρα. Ύστερα γυρίσαμε στο σπίτι και βρήκαμε τη μάνα ταραγμένη να μοιρολογεί για τον αποχωρισμό της από εμάς. Μετά μας πρόσταξε να μπούμε στο σπίτι, ενώ εκείνη έξω συνέχισε να θρηνεί.

Έπειτα από λίγο φώναξε να βγούμε έξω οπότε και μας έπιασε τα χέρια μας αγκάλιασε και ευχήθηκε να είμαστε ευτυχισμένοι. Μπήκαμε ξανά στο σπίτι ενώ εκείνη έξω καταριόταν κι ύστερα από λίγο ήρθε μέσα κρατώντας ένα μαχαίρι και με βλέμμα οργισμένο που δήλωνε το θυμό τον πόνο και τη μανία της για εκδίκηση ερχόταν προς εμάς. Εμείς μόλις αντιληφθήκαμε το τρομερό πράγμα που είχε στο νου της τρομοκρατημένοι αρχίσαμε να φωνάζουμε για βοήθεια. Οι γυναίκες σκεπτόταν να έρθουν να την εμποδίσουν, μα τελικά δε μας σώζει τίποτα. Χωρίς να πει λέξη μας σφάζει και τους δύο.»

«Εγώ, η Γλαύκη»

«Ο γάμος μου με τον Ιάσονα έγινε ύστερα από την απόφαση του πατέρα μου του Κρέοντα . Βλέπω τα παιδιά του άντρα μου να μπαίνουν στο παλάτι με δώρα σταλμένα από την Μήδεια. Η χαρά μου μεγάλη. Αποφάσισα να μην τα εξορίσω. Πήρα το πέπλο και το χρυσό στεφάνι και τα φόρεσα. Ξαφνικά σηκώνομαι από τον θρόνο μου και δεν μπορώ να συνειδητοποιήσω τι μου συμβαίνει. Οι πόνοι στο σώμα μου είναι φριχτοί και επώδυνοι τρέχω σε ολόκληρο το παλάτι αλλά το να απαλλαγώ από αυτούς είναι αδύνατο. Αρχίζω και τρέμω. Προσπαθώ να κρατηθώ από τον θρόνο για να μην πέσω κάτω. Τίποτε δεν μπορεί να επουλώσει τους φριχτούς πόνους . Προσπαθώ να βγάλω το στεφάνι και το πέπλο αλλά μάταια. Δεν αντέχω άλλο, το σώμα μου καταρρέει, πέφτω στο πάτωμα.»

«Εγώ, ο Κρέων»

«Έφτασε μέρα χαράς στο παλάτι μου, αφού τελικά ο Ιάσοντας δέχτηκε να παντρευτεί την κόρη μου τη Γλαύκη. Συνάμα όμως είμαι οργισμένος με τη Μήδεια, την πρώτη γυναίκα του Ιάσωνα, αφού κακία και οργή μεγάλη έχει για την κόρη μου και εμένα, μιας και ο Ιάσοντας την άφησε για να παντρευτεί την όμορφή μου Γλαύκη. Είμαι θυμωμένος μαζί της αφού κακίες πολλές ακούγονται από αυτή για την οικογένειά μου και έχει βάλει σκοπό της να μας εκδικηθεί για την δική της συμφορά. Για αυτό εγώ αποφάσισα να λάβω μέτρα και νευριασμένος πήγα φουριόζος σπίτι της για να της μιλήσω. Την προειδοποίησα να προσέχει για τις πράξεις της και την έστειλα στην εξορία και αυτή και τα παιδιά της.

Όταν το άκουσε αυτό δήθεν ανήξερα με ρώτησε γιατί κάνω κάτι τέτοιο και της εξήγησα πως το κάνω για το καλό της κόρης μου, αφού ξέρω πως ύπουλα θα φερθεί και θα της κάνει κακό. Εκείνη μου εξήγησε πως δεν επρόκειτο να κάνει κάτι τέτοιο, αφού με τον Ιάσονα είναι νευριασμένη και όχι με την οικογένεια μου. Μου ζήτησε να μείνει έστω αυτή την νύχτα. Δεν πίστεψα τίποτε από ότι μου είπε, αφού κακία μεγάλη είχε μέσα της. Της είπα πως αν την

επόμενη μέρα ο ήλιος την δει στη γη μου θα την σκοτώσω και το εννοούσα. Ύστερα από αρκετή ώρα γύρισα σπίτι μου . Αυτό που είδα ήταν φριχτό. Είδα την κόρη μου καταμεσής του παλατιού να υποφέρει και να πονά αφού σε φλόγες τρομερές είχε τυλιχτεί. Έτρεξα αμέσως να την βοηθήσω, όμως και εγώ με φλόγες τυλίχτηκα και αμέσως αισθάνθηκα φριχτούς πόνους σε όλο το κορμί μου.»

Η Μαρία Κάλλας ως Μήδεια

Ο ρόλος των παιδιών

Στον μύθο της Μήδειας είναι φανερό πως τα παιδιά έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη της ιστορίας, καθώς ο ρόλος τους ήταν διπλός. Πιο αναλυτικά, τα παιδιά θεωρήθηκαν συνένοχα στον φόνο της Γλαύκης παρόλο που είχαν πλήρη άγνοια για την πράξη την οποία θα διέπρατταν, αφού η Μήδεια τα χρησιμοποίησε για να πετύχει το στόχο της.

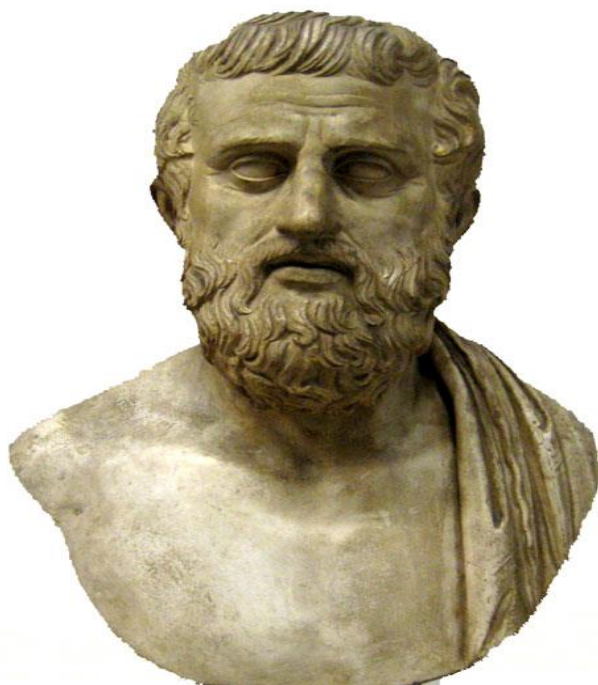
Ο δεύτερος ρόλος των παιδιών στην ιστορία σχετίζεται με αυτόν των θυμάτων. Αποτελούν λοιπόν αθώα θύματα, αφού η μητέρα τους τα σκοτώνει άδικα. Δεν έχουν καμία εμπλοκή στην διχόνοια των γονέων τους καθώς και στην αντιζηλία μεταξύ της μητέρας τους και της Γλαύκης. Έπειτα από τον φόνο που είχαν διαπράξει, η Μήδεια τα σκότωσε γλιτώνοντάς τα έτσι –στην πιο καλοπροαίρετη ερμηνεία- από τη συνειδητοποίηση του φριχτού φονικού, του οποίου υπήρξαν άθελά τους αυτουργοί.

Η Κατίνα Παξινού ως Μήδεια με τα παιδιά της

Σοφοκλή «Τραχίνιαι»

Παρόμοια με το μύθο της Μήδειας ,έτσι και στις «Τραχίνιες» του Σοφοκλή ο Ηρακλής απατά τη σύζυγό του Δηιάνειρα για μια πολύ νεότερη γυναίκα, την Ιόλη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η Δηιάνειρα να χρησιμοποιήσει το φίλτρο που της χάρισε ο Κένταυρος Νέσσος μετά το θάνατό του από τον Ηρακλή, υποσχόμενος ότι αυτό θα τη βοηθήσει να ξανακερδίσει την αγάπη του άντρα της, σε περίπτωση που την έχανε . Παρ' όλα αυτά, το φίλτρο έφερε το αντίθετο αποτέλεσμα, το θάνατο του Ηρακλή, αφού ήταν ο τρόπος του Νέσσου να εκδικηθεί τον ήρωα.

Ο Σοφοκλής

Τα «τρίτα» πρόσωπα

Στο έργο «Τραχίνιαι» του Σοφοκλή παρουσιάζεται η εξιστόρηση ενός γεγονότος παρομοίου με αυτό της Μήδειας. Ο Ηρακλής αποφασίζει να αφήσει την γυναίκα του Δηιάνειρα για μια πολύ νεότερη, την Ιόλη. Πρόκειται για μια παρά πολύ όμορφη κοπέλα που όπως αναγνωρίζει ακόμα και η Δηιάνειρα διαθέτει όλο το παρουσιαστικό που αποκαλύπτει τη βασιλική της καταγωγή, ενώ επίσης γνωρίζει πώς πρέπει να συμπεριφέρεται σε κάθε περίπτωση. Φαίνεται λοιπόν πως ο Ηρακλής την ερωτεύτηκε παράφορα για την ομορφιά και τη συγκροτημένη προσωπικότητα της. Το γεγονός πως ο Εύφυτος, ο πατέρας της Ιόλης και βασιλιάς της Οιχαλίας, δημιουργεί προσκόμματα στη διεκδίκησή της θίγει τον εγωισμό του Ηρακλή, με αποτέλεσμα η επιθυμία του για αυτήν να αυξάνεται όλο και περισσότερο. Έτσι, πολιορκώντας την Οιχαλία τη συλλαμβάνει αιχμάλωτη και επιδιώκει να την παντρευτεί χωρίς να λαμβάνει υπόψη του την επιθυμία της ίδιας.

Επιπροσθέτως υπάρχει μια παραλλαγή του μύθου η οποία τονίζει πως η Ιόλη δεν ήθελε για άντρα της τον Ηρακλή και παρόλο που έβλεπε τους γονείς της να πεθαίνουν παρέμενε αμετάπειστη. Μάλιστα αποπειράθηκε και η ίδια να αυτοκτονήσει.

Δε θα μπορούσαμε να παραβλέψουμε λοιπόν το γεγονός ότι και στις δύο ιστορίες οι άντρες φαίνεται να στοχεύουν σε υψηλά κοινωνικά στρώματα, ενώ οι νέες γυναίκες παρουσιάζονται παθητικά, σαν απλοί δέκτες της τροπής των πραγμάτων.

Τα κίνητρα του φόνου στους δύο μύθους

Αρκετά είναι τα σημεία που συνδέουν τους δύο μύθους, της Μήδειας και των Τραχινιών. Και στους δύο μύθους οι ηρωίδες διαπράττουν ένα βάνουσο έγκλημα. Σκοτώνουν αγαπημένα τους πρόσωπα. Τα κίνητρα όμως διαφέρουν στην κάθε περίπτωση.

Η Μήδεια, βαρβαρικής καταγωγής, σκοτώνει συνειδητά τα παιδιά της. Οδηγούμενη από το μίσος και τη ζήλεια προσπαθεί με κάθε τρόπο να εκδικηθεί τον άνδρα της, τον Ιάσονα.

Αφού σκοτώνει τη Γλαύκη με το γαμήλιο δώρο που της στέλνει, τον ποτισμένο δηλαδή με δηλητήριο μανδύα, αλλά και τον πατέρα της, που τρέχει να τη βοηθήσει, αποφασίζει να ολοκληρώσει το σχέδιό της σκοτώνοντας τα ίδια της τα παιδιά.

Παρατηρούμε ότι εκτός από την ψυχολογία της ο Ευριπίδης τονίζει διαρκώς τη βαρβαρική καταγωγή της Μήδειας, ως στοιχείο που συνέβαλε στη σύλληψη και εκτέλεση της αιματηρής της εκδίκησης. Η Μήδεια είναι ξένη και συγγενεύει με την Κίρκη. Δίπλα σ' αυτήν έμαθε την τέχνη της μαγείας, στοιχείο που φαίνεται στα μέσα που χρησιμοποιεί για να εκδικηθεί.

Η Δηιάνειρα από την άλλη, δεν προσπαθεί να εκδικηθεί τον Ηρακλή. Η τυφλή αγάπη που του έχει δεν την αφήνει να νιώσει τίποτε άσχημο για αυτόν. Ο μόνος της στόχος είναι να την ξαναγαπήσει, να μπορέσει να δει ξανά στα μάτια του την αγάπη, που τόσο νοσταλγούσε. Στην απελπισία της πιστεύει τον κένταυρο Νέσσο, ο οποίος της δίνει ένα φίλτρο που θα την βοηθούσε τάχα στην προσπάθειά της αυτή. Στην πραγματικότητα όμως το φίλτρο ήταν το αίμα του, το οποίο έγινε η αιτία του θανάτου του Ηρακλή.

Τελικά συμπεραίνουμε ότι, παρ' όλο που και οι δύο ηρωίδες διαπράττουν έγκλημα λόγω της απιστίας του ανδρός τους, αντιδρούν διαφορετικά. Επομένως αντιλαμβανόμαστε ότι ο κάθε άνθρωπος λειτουργεί διαφορετικά σε κάθε κατάσταση, στοιχείο μοναδικότητας και ιδιαιτερότητας.

Βέβαια, ο τρόπος με τον οποίο συντελούνται οι δύο φόνοι, ο ένας εκουσίως και ο άλλος ακούσια, παρουσιάζει και πάλι ομοιότητες.

Το μαγικό φίλτρο

Παρατηρούμε ότι και στους δύο μύθους χρησιμοποιούνται από τις προδομένες γυναίκες τα μαγικά φίλτρα ως μέσα λύτρωσής τους.

Από τη μία, στην υπόθεση της Μήδειας, εκείνη χρησιμοποιεί μάγια, ώστε να εκδικηθεί το σύζυγό της. Το φίλτρο της είναι δηλητηριώδες και θανατηφόρο, κάτι που η ίδια γνωρίζει καλά. Η Μήδεια είναι γνωστή στη μυθολογία για τις μαγικές της ιδιότητες και τα βότανα που χρησιμοποιεί για να εκδικηθεί τους εχθρούς της και να κάνει αθάνατους τους αγαπημένους της.

Από την άλλη, η Δηιάνειρα θεωρεί πως με αυτά πρόκειται να ξανακερδίσει τον άνδρα της. Η ίδια προκαλεί το θάνατο του αγαπημένου της, συντρίβεται όμως και αυτοκτονεί, όταν συνειδητοποιεί τη συμφορά που προκάλεσε.

Το φίλτρο, όργανο στα χέρια της «μάγισσας» Μήδειας, αποκτά τρομακτική δύναμη στα χέρια της Δηιάνειρας και την καταδυναστεύει.

Το μαγικό στοιχείο και στις δύο τραγωδίες, απομακρύνει την αποτρόπαια πράξη του φόνου από τον ανθρώπινο νου και αποδίδεται σε εξω-ανθρώπινους παράγοντες.

Η Μήδεια αποκοιμίζει το Δράκο με τα μαγικά της φίλτρα

Η Μήδεια και η Δηιάνειρα

Τελικά, η Μήδεια και η Δηιάνειρα, παρόλο που καταλήγουν φόνισσες συγγενικών τους προσώπων, δεν έχουν και πολλά κοινά στοιχεία, πέρα από το γεγονός ότι και οι δύο παρουσιάζονται με συμπάθεια από τους δραματουργούς ως βασανισμένες και αδικημένες γυναίκες.

Η Μήδεια είναι μια βάρβαρη γυναίκα, μια μάγισσα, το «μαύρο φως» ξεπερνά το «αγγελικό» που υπάρχει μέσα της. Μόλις μαθαίνει ότι ο Ιάσωνας σκοπεύει να την παρατήσει και να παντρευτεί μία άλλη γυναίκα, νιώθει μίσος, ζήλεια και απέχθεια. Ανυπομονεί να πάρει την εκδίκησή της, όχι μόνο από τον άνδρα της αλλά και από την Γλαύκη.

Η Δηιάνειρα παρουσιάζεται αγνή και ιδανική σε όλη τη διάρκεια της τραγωδίας. Άλλωστε, ο Σοφοκλής συνήθιζε να παρουσιάζει τους ήρωές του «οϊούς δεῖ εἶναι», δηλαδή όπως πρέπει να είναι. Νιώθει και αυτή ζήλεια, αλλά συμπαθεί την Ιόλη και καταλαβαίνει ότι είναι ξεχωριστή από τις άλλες δούλες. Θαυμάζει την ομορφιά της, όμως φυσικά προσπαθεί να ξανακερδίσει τον Ηρακλή.

Η Μήδεια δε διστάζει να χρησιμοποιήσει ακόμη και τα ίδια της τα παιδιά ως μεταφορείς των δηλητηριασμένων δώρων, ενώ η Δηιάνειρα προφυλάσσει το γιο της από ανάλογες εμπειρίες.

Έπειτα, η Μήδεια σκοτώνει τα παιδιά της και έτσι, αφού έχει πάρει την εκδίκησή της, το σκάει με τα άρματα του παππού της, του Ήλιου. Αυτό αποδεικνύει ότι δεν αγαπούσε πραγματικά την οικογένειά της, αλλά ότι είχε εμμονές και πάθη.

Η Δηιάνειρα αντιθέτως μόλις κατάλαβε το λάθος της και έμαθε ότι τελικά ο Ηρακλής πέθανε, αυτοκτόνησε, διότι η πράξη της δεν ήταν σκόπιμη. Αγαπούσε τον άνδρα της και δεν ήθελε να τον βλάψει.

Ευριπίδη

«Ηρακλής Μαινόμενος»

Ενδιαφέρον παρουσιάζει αυτή η παραλλαγή της ιστορίας του Ηρακλή, σύμφωνα με την οποία ο ήρωας επιστρέφει από τον Κάτω Κόσμο, όπου είχε πάει έπειτα από εντολή του Ευρυσθέα για να φέρει τον Κέρβερο, και ανακαλύπτει ότι η οικογένειά του έχει καταδικαστεί σε θάνατο από τον Λύκο, που βασιλεύει παράνομα στη Θήβα. Θριαμβεύει σκοτώνοντας τον Λύκο, όμως ένθεη μανία, σταλμένη από την Ήρα, τον στρέφει ενάντια στην οικογένειά του. Όταν συνειδητοποιεί ότι, μέσα στην τρέλα του, έχει σκοτώσει τη γυναίκα του Μεγάρρα (κόρη του Κρέοντα) και τα παιδιά του, νομίζοντας ότι είναι η οικογένεια του Ευρυσθέα, ο τραγικός ήρωας βυθίζεται στην απελπισία και στην απόγνωση.

Πατέρας παιδοκτόνος εδώ και το φταίξιμο θεϊκό. Άλλωστε ο Ευριπίδης ποτέ δε δίστασε να ασκήσει κριτική στους θεούς. Ο Ηρακλής δεν έχει επίγνωση των πράξεών του, είναι απλώς ένα πιόνι στα χέρια της αδίστακτης Ήρας.

Άθλοι του Ηρακλέους_αναπαράσταση από σαρκοφάγο 300 μ.Χ_
Εθνικό μουσείο Ρώμης

Ο μεξικάνικος μύθος της Llorona

Στο Μεξικό, όπως και σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, υπάρχει ο μύθος της Llorona (από το ισπανικό ρήμα *llorar*, που σημαίνει κλαίω) από την εποχή της ισπανικής κατάκτησης.

Η Llorona είναι μία πανέμορφη γυναίκα, η οποία προδίδεται από τον άντρα της. Τον συναντά με την ερωμένη του πάνω σε ένα άλογο να κάνουν βόλτα δίπλα σε ένα ποτάμι. Απεγνωσμένη από την προδοσία του αγαπημένου της, σκοτώνει τα παιδιά της και τα ρίχνει στο ποτάμι. Από τότε, το αποστεωμένο φάντασμα της άλλοτε ωραίας Llorona τριγυρίζει κοντά στο ποτάμι και κλαίει για τα παιδιά της.

Ο μύθος παρουσιάζει εμφανείς ομοιότητες με την ευριπίδεια Μήδεια. Ωστόσο, η Llorona σε αντίθεση με τη Μήδεια μετανιώνει φριχτά για το έγκλημά της και υποφέρει ακόμα και μετά το θάνατό της, θρηνώντας γοερά για το χαμό των παιδιών της.

Εντυπωσιακό στοιχείο αποτελεί ο τρόπος με τον οποίο σώζεται σήμερα αυτός ο μύθος. Πολλές ταινίες και τραγούδια έχουν εμπνευστεί από την ιστορία. Τα τραγούδια κυκλοφορούν σε διάφορες παραλλαγές, χωρίς να είναι σαφές ποιος και πότε πρωτοσυνέθεσε τους στίχους. Συνήθως, αφορούν έναν άντρα, ο οποίος παγιδεύεται από την αγάπη της Llorona και αναζητά τη λύτρωσή του στο ποτάμι.

Το τραγούδι

*La pena y lo que no es pena, Llorona,
Todo es pena para mí,
Ayer penaba por verte, Llorona,
Y hoy peno porque te vi.*

*De la mar vino una carta, Llorona,
Que me mando la sirena,
Y en la carta me decía, Llorona,
Quien tiene amor tiene pena.*

*Ay de mí, Llorona, Llorona,
Llorona llévame al río,
Tápame con tu reboso, Llorona,
Porque me muero de frío.*

*Ο πόνος και ο μη πόνος, Llorona,
Όλα είναι πόνος για μένα
χθες πονούσα για να σε δω, Llorona,
και σήμερα πονώ που σε είδα.*

*Απ' τη θάλασσα έφτασε ένα γράμμα, Llorona,
που η γοργόνα έστειλε για μένα,
και στο γράμμα μέσα έλεγε, Llorona,
η αγάπη είναι για μένα και ο πόνος για μένα.*

*Αλίμονο, Llorona, Llorona,
Llorona, πήγαινε με στο ποτάμι,
με το μαντήλι σκέπασέ με, Llorona,
γιατί το κρύο θα με πεθάνει.*

*Ay, de mí, Llorona, Llorona,
Llorona, llévame a ver,
Donde de amores se olvida, Llorona,
Y se empieza a padecer.*

*No creas que porque canto, ay
Llorona, Tengo el corazón alegre,
También de dolor se canta, ay
Llorona, Cuando llorar no se puede.*

*Si porque te quiero, quieres, Llorona,
Quieres que te quiera más,
Si ya te he dado Mi Vida, Llorona,
¿Qué más quieres? ¿Quieres más?*

*Αλίμονο, Llorona, Llorona,
Llorona, πήγαινέ με εκεί
που οι αγάπες ξεχνιούνται, Llorona,
κι ο πόνος αρχίζει να ζει.*

*Μη νομίζεις πως επειδή τραγουδάω,
Llorona, έχω στην καρδιά μου χαρά
τραγουδάνε και από πόνο, Llorona,
όταν τα δάκρυα είναι στεγνά.*

*Αν, επειδή σ'αγαπώ,
Llorona,
θέλεις να σ'αγαπώ πιο πολύ,
αφού ήδη σου έχω δώσει τη ζωή μου,
Llorona, τι άλλο θέλεις; Κι άλλη ζωή;*

Και στο τραγούδι ο έρωτας είναι συνυφασμένος με τον πόνο. Ο άντρας υποφέρει από την αγάπη της Llorona και επιζητά τη λύτρωσή του.

Όμως, τι πιστεύουν οι συμμαθητές μας για τον έρωτα και την εκδίκηση; Το ερωτηματολόγιο που συντάξαμε και μοιράσαμε σε 100 μαθητές του σχολείου μας βοήθησε να εξαγάγουμε κάποια συμπεράσματα...

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΦΥΛΟ : ΑΓΟΡΙ   ΚΟΡΙΤΣΙ

1) ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΠΩΣ Ο ΕΡΩΤΑΣ ΕΙΝΑΙ ΘΕΤΙΚΟ Ή ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ;

Θετικό   Αρνητικό

2) ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ;

Ναι   Όχι

3) ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ Η ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΕΡΩΤΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΑΤΑΡΑΞΕΙ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ;

Σίγουρα   Πολύ   Λίγο   Καθόλου

4) ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΠΩΣ Ο ΦΟΝΟΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ ΣΚΛΗΡΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΡΑ ΑΠΟ Ο,ΤΙ ΠΑΛΙΟΤΕΡΑ;

Ναι   Όχι

5) ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΑ – ΕΚΔΙΚΗΣΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ, ΤΟ ΜΥΘΟ, ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΛΠ. ;

Ναι   Όχι

Αν ναι, αναφέρετε ένα : .....

6) ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΓΑΠΗΣ – ΑΙΩΝΙΑΣ ΠΙΣΤΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ, ΤΟ ΜΥΘΟ, ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΛΠ ;

Ναι   Όχι

Αν ναι, αναφέρετε ένα : .....

7) ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΓΝΩΡΙΜΟΣ Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΜΗΔΕΙΑΣ;

Ναι   Όχι

8) ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΕΡΩΤΑ;

Ναι   Όχι

9) ΑΝ ΗΣΑΣΤΑΝ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΗΔΕΙΑΣ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΕΚΔΙΚΗΘΕΙΤΕ ;

Ναι   Όχι

Αν ναι, με ποιον τρόπο ;

Αδιαφορία   Εξευτελισμός   Βία   Άλλο

**10) ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ Η ΜΗΔΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΘΥΜΑ, ΘΥΤΗΣ
Ή ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ;**

Θύμα   Θύτης   Και τα δύο

11) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΣΤΕ ΣΑΣ ΑΦΗΝΕ ΓΙΑ ΚΑΠΟΙΟΝ ΑΛΛΟΝ/ΆΛΛΗ, ΘΑ ΝΕΥΡΙΑΖΑΤΕ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΑΝΤΙΖΗΛΟ ΣΑΣ ;

Ναι   Όχι

**12) ΘΑ ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΠΡΟΞΕΝΗΣΕΤΕ ΚΑΚΟ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΑΝΤΙΖΗΛΟΥ ΣΑΣ ;**

Ναι   Όχι

13) ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΠΩΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΕΙΤΑΙ Η ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΙΑ ΣΕ ΑΚΡΑΙΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ;

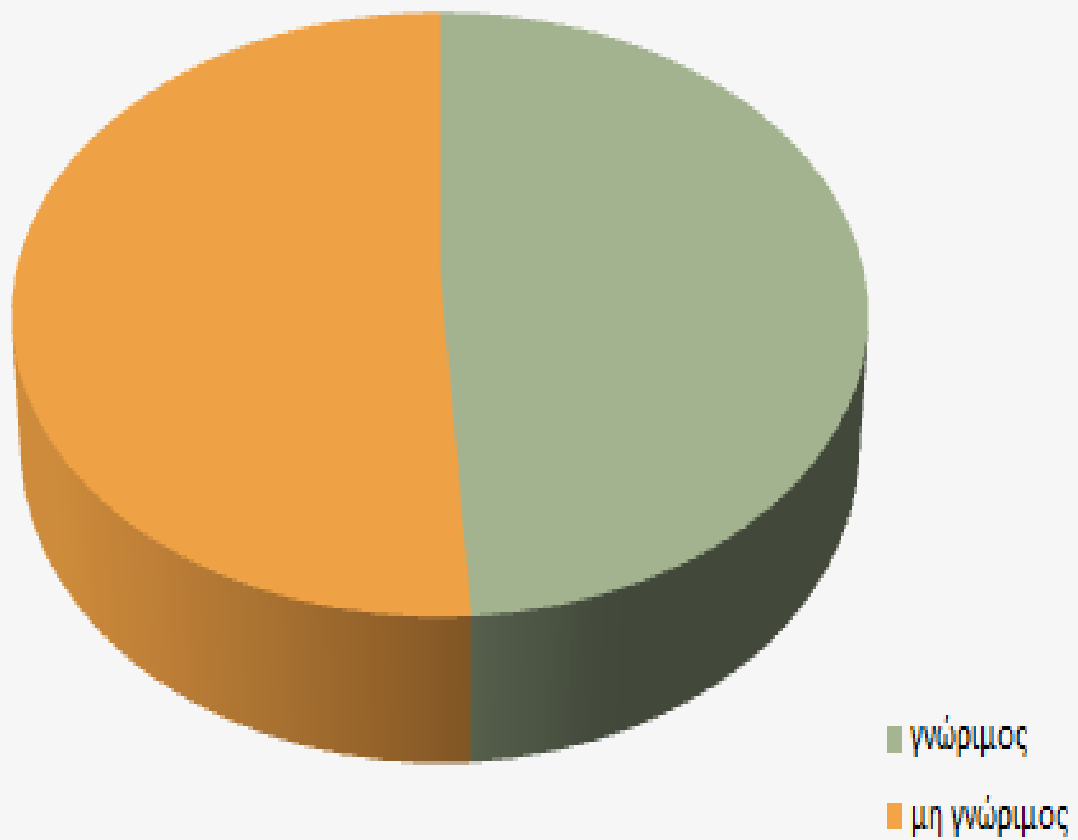
Ναι   Όχι   Ίσως

Ευχαριστούμε πολύ !!!!!!!!!!!

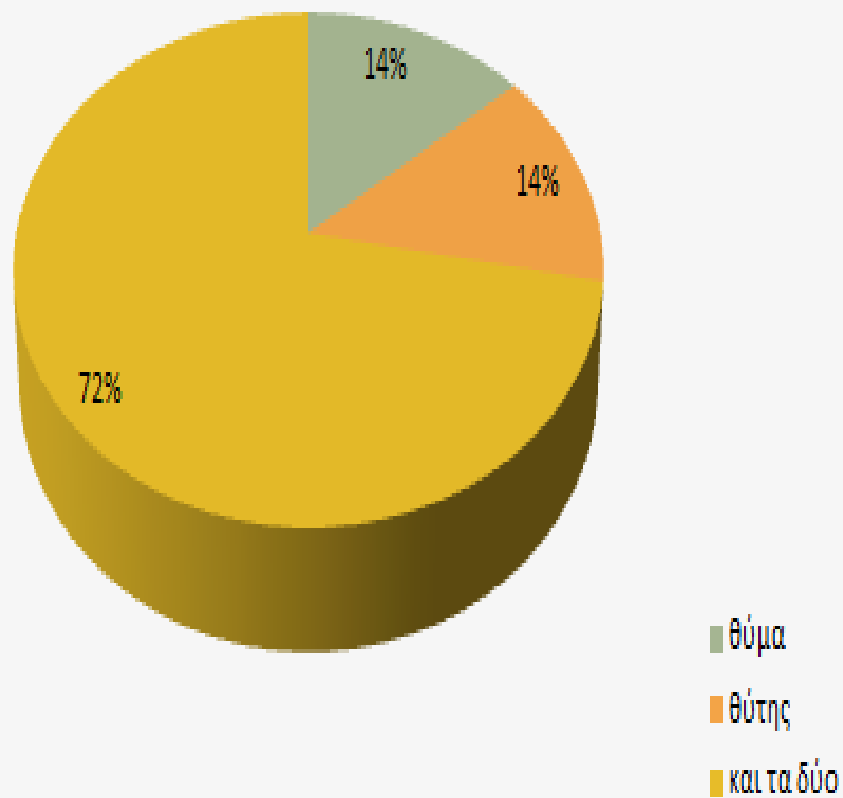
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήσαμε ανάμεσα σε 100 μαθητές του σχολείου μας εκ των οποίων οι 50 ήταν κορίτσια, έχουμε τα παρακάτω αποτελέσματα:
- Τα περισσότερα από τα κορίτσια καθώς και τα αγόρια πιστεύουν ότι ο έρωτας είναι συναίσθημα θετικό, όμως περίπου οι μισοί συνδυάζουν τον έρωτα με την προδοσία.
- Προς έκπληξή μας, 25 κορίτσια απάντησαν ότι η απόρριψη μέσα στον έρωτα μπορεί σίγουρα να διαταράξει τη ψυχική κατάσταση του ατόμου, 15 απάντησαν πως μπορεί να τη διαταράξει πολύ, 8 λίγο, ενώ μόνο 2 καθόλου.
- Το 38% των κοριτσιών δε γνώριζαν κάποιο παράδειγμα έρωτα-εκδίκησης, ενώ τα περισσότερα ήξεραν παράδειγμα αιώνιας αγάπης.
- Μέσα από την έρευνα διαπιστώσαμε ότι το 32% των μαθητριών δε γνώριζε για το μύθο της Μήδειας.
- Επιπλέον, σε αντίθεση με το συνολικό ποσοστό που μόλις φτάνει το 60% , το 80% των κοριτσιών θα επιθυμούσε να εκδικηθεί σε παρόμοια κατάσταση. Συγκεκριμένα:
- 18 ήταν τα κορίτσια που θα επέλεγαν να εκδικηθούν αδιαφορώντας, 17 με εξευτελισμό, ενώ έκπληξη αποτέλεσε το γεγονός πως 9 παιδιά συνολικά και από τα δύο φύλα θα ξεσπούσαν με βία!
- Αναμενόμενη ήταν η απάντηση πως η Μήδεια θεωρείται και θύμα και θύτης, αφού 41 ήταν τα κορίτσια που έδωσαν αυτή την απάντηση.
- Επιπροσθέτως, δυσάρεστη έκπληξη αποτέλεσε το γεγονός ότι το 84% των κοριτσιών θα νευρίαζε με την αντίζηλό της και μόλις το 8% θα επιθυμούσε να προξενήσει δυστυχία στην οικογένειά αυτής.
- Τέλος, άλλη μία απρόσμενη απογοήτευση προκάλεσε το γεγονός πως ένα άτομο από κάθε φύλο δικαιολογεί τη μάνα που σκοτώνει τα παιδιά της, ενώ 3 κορίτσια ίσως και να τη δικαιολογούσαν. Παρ' όλα αυτά, περίπου το 90% των παιδιών είναι αρνητικό σε αυτή την κατάσταση.

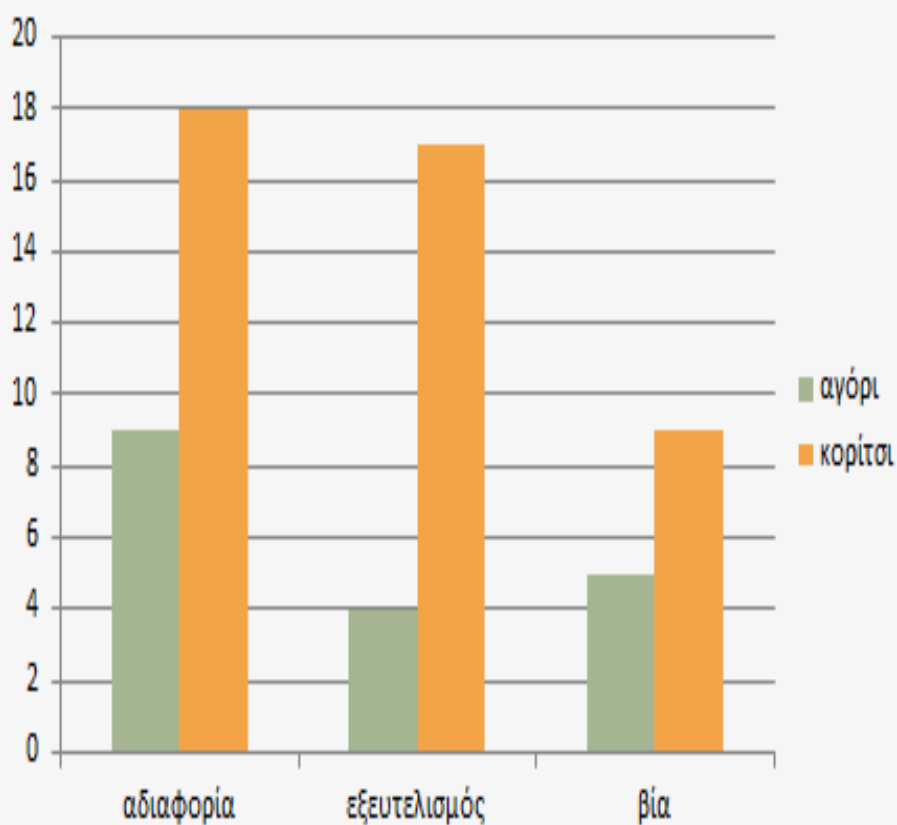
49 μαθητές απάντησαν ότι γνωρίζουν το μύθο, ενώ 51 πως ήταν η πρώτη φορά που τον άκουγαν.

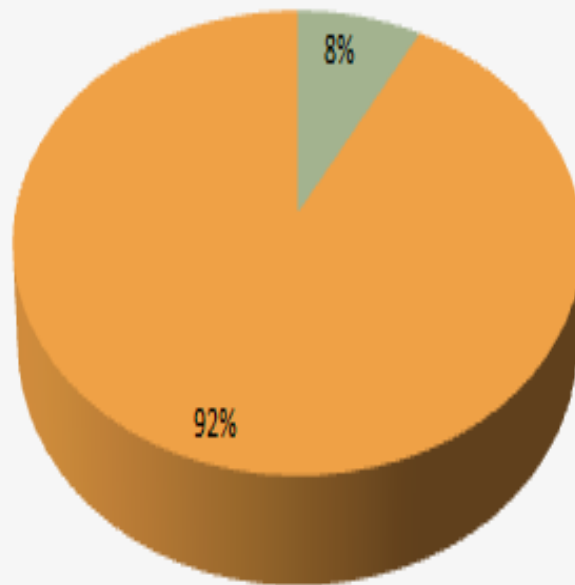
Στην ερώτησή μας: Τι πιστεύετε ότι είναι η Μήδεια, το 72% των μαθητών απάντησε ότι είναι θύμα και θύτης μαζί.

Παρατηρώντας ότι τα κορίτσια είναι αρκετά πιο εκδικητικά από τα αγόρια, τη στιγμή που το 80% από αυτά επιθυμεί να εκδικηθεί, ενώ μόνο το 40% των αγοριών απάντησε ναι, έχουμε τα παρακάτω αποτελέσματα σχετικά με τους τρόπους εκδίκησης:

92 παιδιά θεωρούν ότι ο έρωτας είναι θετικό συναίσθημα, ενώ μόλις το 8% και των δύο φύλων απάντησε ότι είναι αρνητικό.

- αρνητικό συναίσθημα
- θετικό συναίσθημα

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το αξιοθαύμαστο επίτευγμα του Ευριπίδη είναι πως μέσα από τον τρόπο που παρουσιάζει το μύθο καταφέρνει να εξιλεώσει τη Μήδεια, η οποία, έπειτα από τις έντονες ψυχολογικές διακυμάνσεις που έχει περάσει, δολοφονεί όχι μόνο μια άγνωστη σε αυτή γυναίκα, αλλά και τα ίδια της τα παιδιά. Εδώ υπερτονίζεται η βαρβαρική καταγωγή και το μαγικό της χάρισμα και επιτυγχάνεται η λύτρωση από τα εγκλήματά της, παρά το γεγονός πως τα διέπραξε μόνο και μόνο για να εκδικηθεί το σύζυγό της για την εξευτελιστική ατιμία που της χάρισε.

Ο Ευριπίδης, επηρεασμένος από τις θεωρίες των σοφιστών παραθέτει πρωτοπόρα μηνύματα μέσα στα έργα του. Συνηθίζει να παρουσιάζει τους χαρακτήρες του ως απλούς, καθημερινούς ανθρώπους που αντιμετωπίζουν δυστυχίες και ατελείωτα πάθη. Πρώτος αυτός, απομυθοποιεί τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα των τραγωδιών ενώ εισάγει στη ζωή τους καθημερινές συγκρούσεις και προβλήματα.

Έτσι και στη «Μήδεια» παρουσιάζει μία πρωτοπόρα γυναίκα που εξαιτίας της προδοσίας που υπέστη και της βαρβαρικής (και θεϊκής) καταγωγής της αντιδρά στο κατεστημένο όταν νιώθει ότι αδικείται. Η Μήδεια είναι τελικά ένα πρόσωπο με πολλούς ρόλους. Είναι γυναίκα, σύζυγος, μητέρα, θύμα και τελικά θύτης. Παρ' όλα αυτά, το μήνυμα του Ευριπίδη είναι αφυπνιστικό για την κοινωνία, που καλείται να εκσυγχρονιστεί και να γίνει πιο ανθρώπινη και για τις γυναίκες.

Ο έρωτας είναι ένα συναίσθημα που προκαλεί συγκινήσεις (συν+κίνηση), δηλαδή κίνηση στην ψυχή. Μπορεί να αποβεί καταστροφικός για όποιον γίνεται έρμαιο των παθών του, έχει όμως και τη μεταμορφωτική δύναμη να φέρνει τον ερωτευμένο πιο κοντά στη θέωση, όπως παραδίδει και ο Πλάτωνας.

Όσο για το μύθο, που συχνά στους αρχαίους Έλληνες παρουσιάζεται ακραίος και σκληρός, αξίζει να αναφέρουμε τα λόγια του σπουδαίου μυθολόγου Τζόζεφ Κάμπελ και να κλείσουμε με αυτά...

«Η μυθολογία δεν είναι ψέμα, η μυθολογία είναι ποίηση, είναι μεταφορά. Έχει ορθώς ειπωθεί ότι η μυθολογία είναι η προτελευταία αλήθεια – προτελευταία, επειδή η τελική δεν μπορεί να ειπωθεί με λόγια. Είναι πέρα από λόγια, πέρα από εικόνες. [...] Η μυθολογία εκσφενδονίζει το νου πέρα από αυτό, προς εκείνο που μπορεί να γίνει γνωστό αλλά όχι να ειπωθεί. Είναι επομένως η προτελευταία αλήθεια.»

Joseph Campbell

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Ελληνική Μυθολογία**, Ιωάννης Κακριδής, Εκδοτική Αθηνών
- **Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας**, Albin Lesky, ΑΦΟΙ Κυριακίδη
- www.hellas.teipir.gr
- www.academia.edu
- **Αρχαία ελληνική τραγωδία**, Jacqueline de Romilly μτφρ. Μίνα Καρδαμίτσα-Ψυχογιού, β' έκδοση, Ινστιτούτο του βιβλίου-Α.Καρδαμίτσα, Αθήνα 1997.
- Ευριπίδη «**Μήδεια**», μετάφραση Π. Πρεβελάκη, εκδόσεις Σκορπιός, Αθήνα, Ιούνιος 1956
- Ευριπίδη «**Μήδεια**», μετάφραση Π. Λεκατσάς, εκδόσεις Ε. & Μ. Ζαχαρόπουλου Ε.Π.Ε, Αθήνα
- «**Οι τραγωδίες του Σοφοκλέους – Αντιγόνη, Ηλέκτρα, Αίας, Τραχίνιαι**», Ι.Ν. Γρυπάρη, βιβλιοπωλείον της Εστίας
- www.legendsofamerica.com
- «**Η δύναμη του μύθου**», Joseph Campbell, εκδόσεις Ιάμβλιχος
- Βικιπαίδεια